

VESZPRÉMI HIRLAP

POLITIKAI HETILAP.

AZ EGYHÁZMEGYEI IRODA HIVATALOS KÖZLÖNYE ÉS EGYHÁZMEGYEI HIVATALOS TANÜGYI KÖZLÖNY.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár: Egész évre 16 kor., félévre 8 kor., negyedévre 4 kor. (Tanulóknak egy évre 12 kor.) Egyes szám ára 32 fillér.
Hirdetések ára: Egész oldal 32 kor., féloldal 16 kor. stb.

Felelős szerkesztő:

Hoss József dr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Veszprém, Egyházmegyei Nyomda. (Telefon: 61.)

Előfizetéseket elfogad és hirdetéseket felvesz: a kiadóhivatal.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők

Resurrexit!

Bajza István dr., min. tanácsos.

Ez a nap, melyet az Ur szerzett miénkünk... Ünnepejünk és örvendjünk!

Amiképen örvendeztek a fényesszárnnyu angyalok is szárnyalva a ködös ég borja fölött a győzelmes piros hajnalban — amely a megváltásnak boldogító valósága lón. Dobbanjon meg érző és megindult szívetek... Amiképen megdobbant szíve a vén mohos földnek is és megindult maga a mérhetetlen nagy világ is varázslatos, lelket zsongító, magasztos ihletétől a feltámadásnak!

Ne mondjátok, hogy némák a sirok... A csendes, hallgatag sírdombokra tűzött kereszték hangos szóval hirdetik a feltámadást!

Fényes nap kelt fel a Golgotán. Biboros sugarival bearanyozá megváltásunk jelét — a szent keresztet!

A megváltás hatalmas művét, Istennek szépséges gondolatát megvalósította az istenember. Nem győzött rajta sírnak éjjele... Feltámadott s Isten hatalma győzött ő vele!

Hittel, reménnyel, szeretettel ünnepejünk a feltámadásnak emlékünnepeit!

Ambuletis in novitate vitae! *Facite vobis cor novum!* Azt kívánja az Ur ezen a szent napon, hogy járunk a megújulásnak, megigazolásnak szentelt utjain. Új szívvel, a szeretetnek tiszta szívével menjünk a feltámadott Údvözítő elé!

Szükség vagy erre a lelki megújulásra ebben az isteni félelem nélkül való időben! Az önzésnek, istentagadásnak, hitetlenségnek, féltelen szenvedelmeknek, gyűlöletnek, bosszúnak, élvezetsóvárgásnak jelen korszakában! Amikor a Szeretet csak rab-szolga, parancsoló vezér az önzés, a hideg számítás, a szívtelen zárkózottság, mely embertársaink szenvedései iránt érzéketlen. Nem hallja meg a fájdalom fölsíró panasztát s a bánat reszketeg sóhajtását. Nem látja meg a nyomornak égő sebeit s hidegével elhervasztja a szív nemesebb érzéseit.

Pedig nagyon rövid az élet. Bármennyit filozofáljon a hitetlen elme, ez csupán csak érdemszerzési próbaidő. Csak annyit érünk Isten ítéletében, amennyi jót cselekedtünk.

Facite vobis cor novum! Ó nélküle,

aki életével jelölte ki a hitnek és szeretetnek útját ezen a földön, üres, kiégett és sivár az emberélet! Nélküle a lét megoldhatatlan, kegyetlen probléma s csak a vak sors játéka lenne... Az emberi élet — minden ragyogó gondolatával, boldogság-vágyával, ösztönző reménységével csak ábrándok ábrándja Krisztus nélkül. Vihartól verdesett hajó, mely horgonyt veszítve hányódik az üdvösség reménye nélkül. Az élet útja Krisztus útja. Ezt példázza a ránk hajnalodott ünnep, a feltámadás szent ünnepe, rávilágítva a boldog örökélet útjára.

Boldogtalan gazdagok, avagy megelégedett szegények, elesettek, árvák, betegek, szenvedők, örvendezők avagy bankodók, ifjak, öregek gondoljanak e napon a soha meg nem szűnő örökéletre, melynek reményét s üdvét egyaránt deríti mindenikünkre a megváltás irgalma, az örök és oltóhatatlan üdvözítő szeretet!

Föl a szívekkel! El a föld rögtől! Szálljon hozsanna, örvendező ének milliók ajkáról a mindeneket áldásával betöltő Üdvözítő elé. Aki bűnbocsánatért, engesztelésért isteni szívének verét ömlészté... De aki feltámadott, hogy a földi zárandoklásunkban előttünk ragyogtassa az elkövetkező örökéletnek minden reménységét!

A mi szavaink...

Az én szavam a bubánat harangja,
Mely tünt napokról reszketen zenél;
Elcsendesült a férfias harangja,
Ereje, lángja régóta nem él.
Egy őszi estén hajlott lágy sírdsra
S azóta fájón, kedvtelen pihen,
Sohase zendül pajkos mulatásra,
Csöndes beszéde: örök rekviem.
Csak néha zajlik, mint a tenger árja,
Hogy gyásza titkát reszketesse meg;
Szívem kagylóját féltéken kitérje,
S benn' könyves évek panasza remeg.
Az én szavam a bánat muzsikája,
Mely ott busong a tarlott fák alatt,
Magányos parkok némasága várja
És halk sírás kél, hol csak elhalad.

A te szavad az élet muzsikája,
Mely könnyek közt is énekelni tud;
Lágy napmosolygást csillog tiszta bódja
S a hang játéka szívből szívbe fut.
A suttyogása nydri szellőjárás,
A csendülése bimbópattanás,
A mosolygása játszi lepkeszálás,
A kacagása bábajós varázs.
A hízlegése mámoros igéret,
A halkalkása enyhe áttató...
— Ó, jól tudom, hogy bármily messze térek,
Vele az én szóm visszacsatolható;
Hogy hozzád bujjék fájólt hullatva,
Mint szél sír néha őszi kerteken...
S édes beszéded elsimuljon rajta,
Mint dajkaszó a síró gyermekén.

Pinta Sándor.

Két sánta honvéd

bicegett minap a várból alá! Domboru mellükön
temérdek medál. Arcukon játszik a magyar föld
verőfényének barnapiros lángja. Szemükben büszkeség tüze ég, villog bennük a férfi dac fekete acélja. Tartásuk büszke, sapkájuk legényes-ferdere áll. Feszült rajtuk az ősmezősin, viharvert ruha. Férfi természet egyedül illő! Puskájuk, szuronyuk nincs már, csak kampós botjuk koppan, amint egyet lépnek. Jó pajtás, talán egy életre hű!... És kiáltó jel nekünk, hogy szeressük, áldjuk, takarjuk, akit kísér, a hős honvédek minden lépte-nyomát.

Kip-kop: legendás idők nagy szimfonája,
maga egy egész, hős rege-világ!

... Mogorva, fekete őszi est... Borzong a szél. Hideg, ázott avaron, bozótos lejtőn fekszik a század. Odébb megint egy, újra egy tovább... Egy-egy fojtott köhintés vagy zörrenés hallszik csak imitt-amott. Halk, sejtelmes szavak rekedt, tompa moraja siklik most lopakodva s megint elhalva végig a vonalon tovább... Szuronyok rugója csattan, puskák závára zörren. Patron-skatulyák repedésének nesztét viszi jobbra-balra a szél. Teinek vasmogyoróval a zsebek... Éhes lesz ma nagyon a puska!...

Készen van minden. Készen — ott bent is!... Hívesek, anyák, gyermekek angyalképe

suhan el mégegyszer a sötétbe meredő szuronyok élén, komor homlokokat csókol mégegyszer végig kedves árnyaknak ajaka... Melegség fut át a zsibbadó szíven... Egy villanásra csak!... Szél-roham zördíti meg a bozótot, hogy ezernyi szikár, tüskés ujjával széttepje a hazuról jött kedves kísértetek meg-megrebbenő angyal szárnyait... Nem álmok órája ez!...

Megyünk már. Nincs mit titkolózni, felbőg mögöttünk egyszerre száz torokból ezernyi villámcsattanás. Szikrázik az ég már felettünk is... Hajh, ott furol sem üres a sánc!... Orkánya ordít, bög, recseg, sikolt már a hangnak! Nem is hang ez már... Egybefolyó ropogás, berregés, sustorgás, sivitás, pattanás, csattanás, dörrenés, lövölés, dübörgés, rengés, tűzláng, villámlás minden, mintha tüzes harangok, égő meteorok rengeteg acélszikláinak tűzzuhatagja zuhogna szédítő magasból csengő, dübörgő sziklákra alá.

Mégis millió darázsok zizegő zümmögését mintha jobban, érthetőbben hallanánk!... Pattog, recseg, hullik az ág s untalan keressük, miért van a szomszéd tőlünk mind messzebb, odább...

Ki ér rá keresni most a másikat?

Hajrá! Előre!... Áll a határlánc! Sikolt, síklong, sivit a kört. Rajta, rajta!

Rakéták ezernyi napja üvegsemegek tükrén török már vissza, fület nem bánt, torkot nem fojt már bombák ordítása, poros füstök gáza. Minden az öntudat határán túl!...

HIVATALOS RÉSZ.

Plebánia betöltése. Bándy Ferenc keszthelyi káplán a kegyur szabályszerű bemutató levele alapján a zsidó plebániájavadalmat elnyerte.

Diszpositio. Debreczeni Gyula a zsidó plebánia ideiglenes vezetését felmentetvén, előbbi állomáshelyére, Lesenczetomajra küldetett káplánnak. — Káplán minőségben áthelyeztetek: Felker Lőrinc Csurgóról Keszthelyre, Takács Antal Babócsáról Csurgóra, Andó Mihály Zalaszentbalázsról Babócsára.

Háborús segély a tanítóknak. A vallás-és közokt. min. miniszter ur az 1917. évi XV. t.-c. alapján 1917. évi november hó 1-től 1918. évi december hó végéig terjedő időre 14 havi előleges egyenlő részletekben fizetendő 1400 korona háborús segélyt utalt ki az egyházmegyei r. kath. tanítók részére.

A **zalaegerszegi adóhivatalnál** 205.332—917. sz. alatt Horváth Ferenc, Andrásy Horváth Anna boczföldi, Wachtl József, Király József csácsbozsoki, Gubics József csatári, Jaross Mária kisbucsa, Szita Boldizsár, Zumbokné Winkler Gizella nagykapornaki, Sándor Teréz, Szabóné Schneller Anna nemeshézi, Pados József, Padosné Nagy Mária nemessándorházi, Kovács Ernő nemesszentandrási, Szita Julianna padári, Csőtörtök Lajos, Stampf Ilona petőhenyei, Lakos Kálmán sárhídi, Groszinger Géza, Egyed József zalaszentiváni r. kath. elemi isk. tanítók.

A **keszthelyi adóhivatalnál** 205.326—917. szám alatt Nyul Zoltán zalagrizci, Jakabosné Konkolyi Kornélia alsópáhoki, Füzesi János, Kolitay Emília és Kemény Anna alsószidai, Üsthy Gyula és Molnár Lajos balatonyöröki, Szalay István és Kovács Ilona bókaházi, Pécsi Béla dióskáli, Gere Ignác egeregyi, Sárvány István esztergáli, Bacza Ferenc és Bacza Matild felsópáhoki, Sulovik István és Schmid Julia nemeshézi, Harasztovich Károly és Imre Sára nemeshézi, Paál Elek és Nagy Karola rezi, Prosz Ignác és Kunz Karola sármelleki, Varga Ferenc szentgyörgyvári, Egyed Ferenc és Boda Hermin szentpéterúri, Babel István tilajai, Pölöskei József vindornyalaki, Nagy János vanyarcvashegyi, Martincsevics Jenő és Kiss Ernő zalapáti, Németh Béla zalánémetfalui, Csapó Krisztina és Tótmarton Imre zalaszabari, Nyers Imre, Heymann Irén, Palkó Margit és Kemendy Sándor zalaszántói, Rády Sándor zalaszentmártoni, Németh Sándor és Németh Lajos zalavári r. kath. el. isk. tanítók.

A **tapolcai adóhivatalnál** 205.331—917. szám alatt Vidosa Ernő petendi, Dunsz Sándor akali, Kiss Ernő alsódörgicsei, Adám Arnold aszófői, Zanyi Kálmán badacsonytomaji, Gombay Jolán és Caecsinovits József badacsonytomaji, Soós József balatonaracsi, Újvári Imre balatoncsicsói, Pécsék Gyula balatonedericsi, Szőke Dániel és Fenyves József balatonfüredi, Boromisszáné Perger Lujza balatonhenyei, Horváth

S aztán egyszerre rettenő csönd!... Egy pillanatra csak!... Egetverő szitok, férfirtörök átká, puskák recsegése, testek zuhanása, csattanás, loccsanás, sikoltás és hörgés!... Irtozatok szája! Iszonyatok tánc! Pár perc az egész... Aztán, mintha a megváltás órája ütné, ropognak a puskák megint... Zizegő darazsak vad raja őrzi most mind... kinek hirtelen sietős lett az útja.

Magasba szálló fényjelek szikrája elmondja a többi... amit ott hátul még tudni akarnak.

Cikkázik megint száz és száz üstökös csóvája messzebb előre... talán hogy mutassa az utat azoknak, akiknek — hej de sürgősen! — keresni kell azt most.

De hirtelen kezd fölzakadni itt is ott is körülöttünk is újra a fekete sánc... Minek ki-mélné az, akié — csak volt? Meteorok sűrű hullása!... Hiába minden, miénk a nap! A fátyolos, ködös reggel, vérszagu, idegen tanyán ébred föl reánk... Vajon hol lesz holnap az ébredés?...

Kip-kop! Hajh, de sok egyébről is beszélés még te, te drága kemény nyelű bot!... Arról is, hogy otthon szavalt a szinész, libegett a diva s a cigány kacagó nóákat húzott — azalatt...

Jött szembe a két sánta honvéddel két gunyosn mosolygó fogoly orosz.

— Fiuk, a muszka rajtokat mulat!

— Se baj, — mond az egyik. Nem vette sohasem egész komolyan a dolgot, a végén is azért veszítette el a muszka a csatát!

Vidd, kíséred, vezesd — óh drága bot — a szerencsét, boldogság útján s hálás magyar szívének hársónán a honvédet mindig!

Kip-kop! Mesélt! Hirdesd, kiknek áhitatos szeme mindig rajtad lez, — a kis magyaroknak, hogy a honvéd mindig komolyan vette, amit a szívében hordott... a hazát!

Dr. Rupert Reisz.

Mária balatonkisszöllősi, Bajomi Béla Gábor balatonudvardi, Nika Ferenc diszeli, Csendes Gyula felsőörsi, Török István és Csopor Ottília gyulaeasi, Horváth Gyula hegyesi, Döszegi Károly hegymagosi, Varga János kapolcsi, Döbröczeni Dezső és Virágh Gizella káptalanfői, Nemess Géza Kálmán kékkuti, Pers Odón kispáti, Bucsy Aladár kövágóörsi, Lakatos Karolin kövágóörsi, Nagy János köveskálai, Kemény Ignác és Nemess Imre lesenczeistváni, Jani Károly és Kiss Béla lesenczenémetfalui, Klein Ferenc lesenczetomaji, Müller Kálmán és Zsigmond Mihály mind-szentkálai, Babos Gyula és Schmidté Maczán Róza monostorapáti, Édes János nagypécseli, Gyarmathy Kálmán és Nusal Ilona nemeshézi, Müller Gyula nemestördemici, Mosonyi Ferenc és Csákos Mária nemeshézi, Babel Jolán óbudavári, Steierlein Géza örvényesi, Csonka Ernő paloznaiki, Göndör Kálmán pulai, Szabó József raposkai, Gábel Pál zsinócsi, Szabó János salföldi, Mohos Ferenc és Bajomi Jenő szentbékálai, Marton Dénes szentjakabai, Prásza György szepezdí, Lakics József és Jánka István sziliget, Paukics Gyula tagonyi, Sárvány Zoltán és Sárványné Turcsányi Erzsébet taliándörögdi, Stephanek János, Sebestyén Gyula, Szigethy Odón és Keszler Lajos Zoltán tapolcai, Teczely János és Varga Jolán tihanyi, Lencs Károly vászolyi és Hegedűs Elek zalahalápi r. kath. elemi isk. tanítók.

A **pápai adóhivatalnál** 17338—918. szám alatt August János ádászteveli, Lisztner Antal, Horváth

János, Molnárné Pakrócz Mária és Adler Sándor bakonyjaki, Barti Odón bakonykoppányi, Harasnyi Ferenc bakonyi, Birnbauer János és Szentgyörgyi Ferenc bakonyzentiváni, Szemethy Gyula bakonytamási, Nagy Gáspár bébi, Mits Ernő békási, Kleidoszty János borsosgyőri, Kiss Sándor, Wesztergom György és Hartmann Márton csóti, Tétényiné Szabó Anna dákai, Phell János dóbróti, Lóvi György fenyőfői, Mayer Károly gerrei, Vaga József homokbödögei, Szita Márton kétkornyulaki, Perepatisz Endre és Széplőth János kupi, Nagy Sándor és Józsné Horváth Margit lovászpatai, Kovér Dénes és Oláh Erzsébet marcsházi, Bálint Gábor mezölaki, Nádosai Ferenc nagydémi, Peternics Henrik és Pálffy Teréz nagygannai, Horváth Imre és Herkovits Imre naggyimóni, Bakonyi József, Leiley József és Holup József nagyteveli, Kálmár Antal norápi, Horváth Antal nyárádi, Gratzler János, Matz József, Pintér Gyula, Tauber Géza, Turner M. Nándor, Pados Antal, Zsilyai Sándor, Kecsák Lajos, Fekete Magdolna, Somogyi Anna, Migály Mária és Tékách Jolán pápai, Kovács Ernő papadereseki, László Géza papakovácsi, Nyers János papanyögéri, Doványkai Antal és Perepatis Vilma papasalomai, Pintér József, Aranyossy Gizella és Fridrich József pápateszéri, Faubi József és Farkas Géza szécsi, Dreisziger József tapolcaiföldi, Simon Gyula, Majer József, Köller Katalin és Horváth Ferenc ugodi, Nagy Pál vanyolai, Kiss Ferenc, Nádasai Ferenc, Ókolicsányi Lujza és Tóth Viktória vaszári rk. el. iskolai tanítók.

Dr. Vass József konferenciái.

„Uraim! azt hiszem tisztában vagyunk avval, hogy a mi találkozásunk célja nem az, hogy egymást gyönyörködössünk, hanem hogy komoly, a legkomolyabb dologgal foglalkozzunk: a mi lelünk ügyével.” Ezekkel a szavakkal nyitotta meg dr. Vass a veszpremi intelligens férfiak háromnapos szentgyakorlatát s találóbb nyitányt nem adhatott volna ennek a felejtethetetlen három napnak. Kemény gyakorlat volt az, amelyet végig csináltatott velünk ez a Hindenburg-arcu pap. Megfeszített aggyal, lelkünk összeszedett erővel igyekeztünk vele menni, történeti utána föl az értelem és lélek magaslataira és mikor a ragyogó eszének fényével megvilágított meredek ösvényen kiemelkedtünk nyomában a mi hétköznapi, kenyérgondos, alant mozgó kis életünk szűk látóköréből s a lelki magaslatoink élétől, fide levegője, a tisztultabb értelem nagy perspektívája bőségesen kárpótolt a fáradságért: akkor láttuk, hogy jó vezetőre találtunk, többet adott, mint amennyit ígért, a kemény munka mellett a gyönyörűség sem maradt el.

Köszönjük a fiui hála igaz érzésével ezt a gyönyörűséget a mi apostoli lelki püspökönknek; az ő atyai szeretete, hűvességéért dobozó jószág szíve tette számunkra lehetővé azt az újjateremtő lelkiörömet, melyben dr. Vass József részlettett bennünket.

A veszpremi intelligens férfi-publikum zsu-folási megföltötte minden alkalommal a püspöki rezidencia dísztermét. Nem volt még eddig alkalmunk megismerni dr. Vass Józsefet mint szónokot, de kiválóságának híre ugyancsak felajzotta várakozásunkat, hisz! Székesfehérvár nagynevű püspökével hallottuk őt szónoki tehetség dolgában egy sorban emlegetni. S most, mikor módunkban volt őt hallgatni, a legnagyobb örömmel tapasztaltuk, hogy szónokunk kiválósága nem kisebb hírnévénél.

Mikor a Tátrát-megjárt magyar a mesében megéppített osztrák hegyivonalon följut a Semmeringre s megelvezve a csodaszép alpesi vidék föl-ségesbe átmennő bájától hasonlóságot keres a mi Tátránk és a Semmering benyomása között, tűnődésének rendesen az a végső következtetése: nehéz volna megmondani, melyik szebb, mind-egyik elragadó a maga nemében. Szép a Semmeringben az egymást fölávó magasságoknak föl-ségükben is harmonikus bája, de mintha jobban lenyűgözne, megragadna a Tátra komorabb, szinte lapos fensikből égbetörő szédületes hegyóriása. Valahogy ez a parallelizmus jutott az eszembe, mikor végighallgatva dr. Vass konferenciáit, Pro-hászka püspökkel próbáltam őt összehasonlítani. Nagy elmeinek átlátszó értelmű, mély tudása ka-lopszusnak látom mindkettőt; katedrájuk előtt, melyről elragadó szónoklataik hangzanak, szinte törpének érzé magát az átlagember csakugy, mint a hegyóriások lábainál. De míg az egyik nagysága mellett költőjességének bájjal lart fogva, addig a másik a logika vaskapcsaival ragad meg s vissz a nagytudású értelem szédítően magas ormaira.

Tagadhatatlan, nem a könnyű szellemi é-lézetek közé tartozik az ilyen stilius szónok hal-gatása, nagy figyelmet, idegfeszülést kíván, de hát a magasbatorrés mindig erőlkövéssel jár; meg-nem tudunk állni a Tátra lábánál, ha nehéz is a hegymászás, nekivágunk, mert tudjuk, megéri. Valahogy így voltunk dr. Vass Józseffel is: vitt, ragadtott bennünket fel a magasságok felé, néha már-már azt hitük, el kell eresztünk vezető kezét, agyunk nem bírja követni sasröptű értelmét, de a magaslati régiók mindegyre tisztább új erőt adó levegője húzott, vonzott tovább a fázasztó meredeken s mikor a konferenciák végére jutot-tunk, a könnyű élvezet helyett léleküdtő gyönyörűség lett az osztályrészünk. Éreztük, hogy hegy-tetőre jutottunk, elmaradt mögöttünk az utca pora, szenny, nem zavar a köznap élet vásári lármája; frissítő, újjáteremtő légkörbe kerülünk, fényben, derűben, az igazság ragyogásában fürdünk tisztul a lelkünk.

Aki nem látott még hegyóriást, leírásból csak halvány képet nyerhet arról: dr. Vass József lebilincselő, magyar zamattal, mélységes filozófiával előadott szónoklatait is csak így tudja repro-dukálni az írott szó; legföljebb morzsák a gazdag asztalról, amit a referens nyújthat, de a sok mély gondolat sürgét, hogy amennyire lehet, közkinccsá tegyük őket.

Első konferencia. A legnehezebb problémája az embernek: az élet problémája. Ezt a problémát föltétlenül meg kell oldanunk, ezt meg nem oldja senki helyett, az életemet én élem, tisztába kell jönnöm annak értelmével, különben cél és értelem nélkül csuszik ki kezemből az élet. El kell vala-hogy igazodnom a nagy chaosban, irányt kell szabnom, hogy ne tévelyegjek.

Az ember benn él egy nagy koncepciójú vi-lágban s ez a világ theocentrikus, Isten a köz-pontja. Minden, ami az embert övezi, minden, ami létezik, sürgeti, kívánja a létezés okát, terem-tő okot, amely a létezés fölött áll, mint minden lé-tezés forrása. Ennek a nagykonceptiójú világnak minden eleme, anyag, erő, a történet minden ténye, maga a világ története a teremő, alkotó és ala-kító, föntartó ósokra vall. Ennek meg nem értem ezt a most dúló világháborút sem; nem császárok, nem államférfiak, nem Hindenburgok műve ez: a hatalmas Isten kezének rettenetes akkordja ez a világ nagy orgonáján.

Hol az ember helye, mi a rendeltetése ebben a nagyvilágban? Az ember próbálkozik az élettel s típusokká növi ki magát. Az egyik a világot szerető önmagába fogni, tanul, dolgozik, bí ma-gát, elég a nagy igyekezetben, de nem tudja miért élt. Az élet örüljei, lobogó, elég fátylak.

A másik típus: önmagát adja át a világnak, eloszlik a világban, élvezetben, örömekben, keser-vekben folyik szét az élete. Melyik a helyesebb? Egyik sem. Az életet irányát az öntudatom szabja meg. Az öntudat belátja, hogy van elmulás, hogy a testi ember egykor megszűnik létezni, de ugyan-

ekkor tiltakozik az ellen, hogy az ember, az én teljesen elmúlhassek. Az öntudat kemény szava: nem merül ki életem a test életével, bennünk vágyak, törekvések élnek és dolgoznak, melyek magasabbra törnek, semhogy a testtel elmúlhatnának. S ez az öntudat, ez a fizikai valóságot túlhaladó rendeltetés szabhatja csak meg az élelem irányát, ez ad választ sürgető kérdéseimre, mit is akart velem az Ur, mikor ide helyezte a világba? Lelkes világot akart az Ur, a világ öntudatos hódolatát a világot létrehozó és föntartó értelem előtt. A hódolás szép dalát zengi minden létező, mikor a létező ok után kiált: fű, fa, virág — de az Istennek nem elég ez a tudattalan himnus; ő dicsőítésre vágyik, mely érteleméből fakad és belátásból. Lelkes világot akart az Ur s a lelkeségnél csak emberen áll kell előmlenie a világon; az ember értelmével legyen a világ souverainje s mint ilyen mutassa be hódolatát az Alkotónak, törjön az Ur felé! Ha az ember megfelel ennek a rendeltetésnek, akkor érték a világhon.

Mi az ember értéke? A Teremtő rengeteg értéket helyezett el a világhon, csak most, a há-

borus inség tanít meg bennünket, mekkorák ezek az értékek; most, mikor hiúságnak, látnak a világba rejtett nagy kincsek igazi értékét. Van-e az embernek is értéke a világban s mivel mérjük ezt? Fizetés, tiszteletdíj, vagy talán a világ becsülése az ember értékemérő? Nem, ezek ingatlak, sokszor igazságtalan mértékek. Az ember értékelésének csak egy igazi mértéke van: a lelkesítés. Amennyi bennem a lelkesítés, a lélek, amennyi lélek árad belőlem szét a világba, amennyivel jobb leszek, lelkesebb tölem a világ: annyit érek. S hogy ez a lelkesítés bennem kialakuljon, hogy a világba lelket önthessen, ezért jött Krisztus. „Quid vobis videtur de Christo?” kérdezi Krisztus. És nem a katekizmus válaszára kíváncsi. Ez is kell, de ez csak képlet, amelyet minden tudós-mesterember ismer és használ, hogy velők magasabb feladatokat oldjon meg. Krisztus azért jött, hogy bennem kialakuljon, bennem életté váljak s az én lelkemből szétáradjon család, hivatalos működésbe, társadalomba. Ez a rendeltetésem, életem titka.

(Folytatjuk.)

Dr. Guthell Jenő.

Zrinyi Miklós gróf.

1618—1918.

Február 10-én ünnepelte a Kisfaludy Társaság Zrinyi Miklós gróf születésének háromszázadik évfordulóját, hogy megnyissa azon ünnepségek sorozatát, amelyek hivatva volnának e nagy magyar lelkének kincseit felújítva a nemzeti köztudatba mélyebben belevésni. Ezekre az ünnepségekre hosszú idő áll rendelkezésünkre, mert e nagy ember születési évét biztosan ma sem tudjuk. Beöthy Zsolt szerint 1618, Széchy Károlynak sok szellemes bizonyítékkal támogatott véleménye szerint 1620. május 1-én született Zágrábmegye Ozaly várában. Ha pusztán ünnepéről volna szó, nyugodtan lehetett volna azt a remélhetőleg már békés 1920-ra halasztani, de a Kisfaludy Társaság a régi hagyományokhoz híven már most, a nagy megpróbáltatások között akarja a XVII. század e Széchenyijének alakját a nemzet elé állítani, hogy mint már annyiszor, most is tanió mestere legyen tüzes magyar lelkével, nemzeti nagyságunkért lelkesedő elszánt akaratával.

Legközvetlenebb és legmegkapóbb írása, A török átlum ellen való orvosság, mindig olyankor jelent meg újabb és újabb kiadásokban, mikor a nemzet erejének a tetben vagy a szenvedésben legnagyobb szüksége volt a támogatásra. Össze-forrott ez az irata a nemzet életéről folytatott küzdelmeinkkel. A keserű elszántság szülte, mikor a német hatalom gyámsága alatt sorvadó magyarság tehetetlenségét nézte, mint pusztítja a török Erdélyt, koronánk e legszebb boglárát s harci riadónak szánta harsogó jellegét: Ne bánisd a magyart! E szavakba tömörült a munka egész jelentősége a valahányszor az idők folyása e kiáltást csalta a magyar nép ajkára, megjelent Zrinyi szelleme is e művében. Részt vett II. Rákóczi Ferenc szabadságharcában, mikor Forgách Simon gróf először adta ki nyomtatásban 1705-ben, magának a nagy fejedelemnek, Zrinyi vérokonának ajánlva, részt vett a II. József törvénytelen uralmának nyomait eltüntető 1790—91. évi országgyűlés lelkes munkájában, mikor 1790-ben Maros-Vásárhelyt jelent meg újabb kiadásban, kiadta Kazinczy is 1817-ben, a nemzeti reformok korát megelőző elnyomatás nehéz napjaiban s ekkor is, mint később 1853-ban, az abszolutizmus idején, eleven tiltakozásként hatott tömör, harsány jelmondata. Megjelent 1847-ben, a leghevesebb politikai harcok idejében és így közvetlenül hatott szabadságharcunk szellemére is.

Ezekhez a hagyományokhoz csatlakozott most a Kisfaludy Társaság, amikor a létfenntartásunkért vívott harcok legizgalmasabb eseményei közül, mikor legtöbb ellenség tör a magyarra, Zrinyinek egész egyéniségét akarja a nemzet szemébe elé állítani.

Zrinyi életének és működésének jellemző vonása a nagyszerűség. Csatládja egyike Magyarországnak leghatalmasabb és a nemzet életében legelső dicsőséget szerzett történelmi családjaiknak. Dédatyja a szigetvári hős, akiről a költők ekeketnek, maga pedig atyja érdemeiért már gyermekkorában az ország részösorsára közt emelkedik. Nevelője a nagy Pázmány Péter, akinek udvarában mint serdülő ifjú az ország legelső embereivel

érintkezik, iskolája a jezsuiták híres gráci kollégiuma, majd utazásokkal is szélesíti szellemi látókörét, tanul és harcol s huszonhét éves korára már diadalmas hadvezér, atyai örökében Horvátország bájja, a török réme s Zrinyiaszával a magyar irodalomnak egyik legfőbb büszkesége. Igazi megtestesítője a horvát-magyar testvériségnek és oly hatalmas elméjű képviselője a magyar állameszmének, amint kétszáz év múlva Széchenyi lesz, akivel méltán vetekedik történelmi nagyságában.

Egyéni sorsa, működésében és irodalmi alkotásaiban megnyilvánuló szelleme a magyar nemzet egy emberben egyenített megtestesítőjeként állíthatjuk elénk. Eredetének fénye, lángesszé fejtett politikai, költői és hadvezéri tehetsége, lelkének nagytorzó vágyai, jellemének nagyuri vonásai és tragikus sorsa, mely királyának bizalmatlansága miatt tehetőségét érvényesíteni nem engedte és keserű gyűlöletként cáfolta meg önzértes jellegét: Sors bona, nihil aliud, jó szerencse, semmi egyéb — mind jellegzetes vonásai a magyar fajnak és a tipikus magyar sorsnak. Diszt, rangot, kiűntetést özönél kap, de terveikhez és tehetségéhez mért hatalmat nem adnak a kezébe. A nádori széküti Wesselenyi Ferenc, a magyarországi hadak fővezéréstől Montecuccoli ült el s mikor ennek halogató taktikájával szemben erővel akarja felbolygatni a török kérdést, amelynek megoldását elcéljává tűzte ki és pusztá karddal támad a kánissai törökre, a kormány visszarendeli s ő elkeseredett, dacos haragjában kardját összetörve tér vissza Csáktornyai várába. A török bosszantására megépített Új-Zerin várát, de a török támadására Montecuccoli ezt is veszni hagyja. S mikor sok kudarc után Szent-Gothárdnál a törökök mégis leverik, megkötik a vasvári békét, mely az egész nemzetet Zrinyivel együtt végső elkeseredésbe kergeti.

De nehezítéssel szemben sem volt sokkal szerencsésebb. Huszonhat éves korában megírja Zrinyiaszt, amellyel belső költői értékek szempontjából a világirodalom legnagyobb epikusai közé emelkedik, beleviszi hazájának nagyságáért rajongó lelke legszebb gondolatait és senki sem hallgat rá. Hazája veszedelmét, mellyel a török támadásai, az udvar tervei és a magyarság trespédése fenyegetik, a remélt kétségbeeséssel kitalálja Török átlumában: *Imé kiáltok, imé átvitok, halj meg engem élő magyar, ihon a veszedelem, ihon az emésztő tűz! Imé tudomást teszek előtled, nagy Isten, mindent amit tudok kikiditok, hogy éntílem elaludásomért nemzetem vért ne kérd elő* — s munkája életében csak kéziratban jut el nemzete jobbjaikhoz.

Még halála is méltatlan hősi életéhez. Mikor társadalmi uton akarja a nemzet kiválóbb embereit, erdélyieket és magyarországiakat, egyesíteni és nagy terveinek megvalósítását így előkészíteni, vadászát közben egy vadkan öli meg. Halálhírének harsány jellemző. A török ágyuk örömet lönek, Európa ószintén gyászol, Bécs aig tudja a gyász külső jeleivel titkolni örömet, a magyar nép keserősége mondálkál javitálja, magyarázza ezt az előtte hiheletlen csapást.

Ez a külső lefolyásában minden fonsége mellett is elkieserítő élet telve van a legszebb, ma is eleven eszmékkel.

A lángész művészetében kora vagy az örök ember eszméinek kristályos képét adja saját egyéniségében tükrözve. A nagy ember ezeket az eszméket saját életében, működésének egészében fejezi ki. Zrinyi lángész volt és nagy ember egyszerre. Nagy koncepciókra teremt elnéje hatalmas perspektívában látja a magyarság hivatását és jövőendő fejlődését és e koncepciójához akarja átalakítani saját korát, hogy e fejlődésnek alapja lehessen. A nemzeti egységnek megteremtése, mint a jövőnek első feltétele, lesz életének vezérgondolata. A török hódítással darabokra tépett, politikai és vallási ellentétekkel is szétválasztott részeket akarja egységre olvasztani. Ezt a gondolatot, melyet már a török védelemből kiábrándult Tinódi is megpendített krónikás versekben, fejezi ki nagyszerű eposzában, ezt hirdeti katonái és politikai irataiban, ezért küzd fegyverrel, ennek szenteli egész életét.

Zrinyiasztában megragadja Magyarai István és Pázmány hitvitájának legmagyarabb gondolatát, mely ament korának köztudatába, hogy a török veszedelem Isten büntetése rajtunk, s megalkotja belől nagy eposzágnak fonséges alptervét, a nemzet önmegvalósításának nagyszerű gondolatát a vallási egység megteremtésével és a nemzetfennmaradás ősi erényhez, az önfeláldozó hősiességhez való visszavertéssel. Itt szólaltatja meg először életének vezérgondolatát: a haza földjének felszabadítását a saját erőnkkel, önmagunk számára. Nagy ősenek, Zrinyi Miklósnak alakjában testesít meg azt a szellemet, mely minden reánk nehezűdő anyagi erőn győzedelmeskedhetik s mikor költői képzelete szigetvári ősenek önfeláldozását mint Istennek önként hozott és töle elfogadott engesztelő áldozatot tünteti fel, eszméjének a költészet eszközeivel isteni szentesítést ad. A szigeti hősök lelkében a hitet a hazával, a magyarságot a kereszténységgel egybeolvasztja és a szigeti eseményeket, mint az isteni Gondviselés nagy művét, a magyarság és Európa történetének fordulópontját tünteti fel. Isten Zrinyi keze által maga törte össze Szigetvár falainál büntető vesszejét, a hódító Szolimánt, a nemzet feladatát, hogy Zrinyi szellemében a saját erejébe vetett hittel és elszántsággal haladjon tovább az önmegvalósítás útján és a győzelem el nem maradhat.

Nemzetének ezen eszme megvalósításához nem volt elég tettereje, költői szépségének megértéséhez sem elegendő műveltsége. Hiába teremte át eposzában mindazt a szépet és fonségeset, amit a világirodalom az eposz terén az ő idejéig megalkotott, hiába vitte bele korának és az egész magyarságnak lelkét, költői babérok csak az edes szavú, de belső értékek szempontjából hozzá nem is hasonlítható Gyöngyösi-számára teremtek. Az apró torzalkodások tovább folytak, a nemzeti élet pártlétét fajták, Zrinyi és királyja közé a nemzeti átok, a bizalmatlanság állott és az ábrándjaiban, vágyaiban csalódott Zrinyi elmélkedni kezd Mátyás királyról, a nagy nemzeti fejedelemről, akiben a nemzet és király hatalma egymásra talált s megteremtette azt a kultúrát, katonai és politikai hatalomban nagy Magyarországot, mely neki is eszményképe és megvalósítandó célja volt.

A bizalmatlanság benne is bizalmatlanságot kelt. Egész tekintélyét harcba viszi, hogy az uralkodóhoz törekvéseivel szemben Magyarországnak számára a jövő reményében a szabad királyválasztás jogát fentartsa. Mikor pedig a török ellen folytatott harcok modorából látja, hogy az udvar célja nem Magyarországnak felszabadítása, hanem a török hatalomtól való elhódítása, írja meg már említett legnevezetesebb prózai munkáját: A török átlumot.

Ez a műve mutatja legisztáiban Zrinyinek a nemzeti lélekkel való egységét. Egész természetes tehát, hogy a XIX. század első felében, mikor ez a lélek a legerősebben lobogott fel, majdnem minden nagy emberünknek megtaláljuk Zrinyi eszméinek hatását. Kölcsey hazafias bánatának két legszebb alkotását magának Zrinyinek ajkaira adja. (Zrinyi dala. Zrinyi második eneke.) A multi nagyságának és a jelen törpességének összevetésében Berzsenyi A magyarokhoz. Petőfi A hazáról című odájában Zrinyi művéből veszik az ihletet, sőt egy egy gondolatot is. „Teltek a históriák a mi magyar nemzetünknek dicsőségével Európának egy szeglete sincs, aki a mi eleinkről becsülettél ne szólana... De messze estünk mi mostani magyarok a régiektől. Csufjává lettünk a nemzeteknek és magunknak. Mi vagyunk a magyarok? mi — magyarok?”

A nagyszerű válság gondolata, mely Vörösmarty Szózatában a kor lelkét úgy megragadta és

e földhöz kötöttségünk rendületlen honszerelme már megvan Zrínyi művében. *Vagy megoltalmazzuk magunkat, vagy vitéz módra haljunk meg. Az mi nem szabadságunk sehung mincs, ha nem Pannoniában. Hic vobis vel vincendum, vel moriendum est.* Itt győzdnők vagy halnunk kell.

Széchényi Hítel-ének a jövőbe vetett lelkes bizakma Zrínyi szellemét lehel. *De miért kelljen elvesznünk avagy kétségben esnünk, míg csontjainkban velő, ereinkben vér, míg Isten mennyországban a mi bízodalmunk lehet.* Szókimondása, jóakaró ösztönzésére való hivatkozása, a nemzeti hűségnek való hűzelkedés megvetése, majd nagy tervei érdekében az önbizalom felébresztése egészen Zrínyinek módszere. *Egy nemzet sem patlog úgy s nem kevélykedik nemesség titulusával, mint a magyar, maga annak bizonyítására, látja Isten, semmit sem cselekszik. Senki nem tanul tudományokat, senki nem lesz zarándokká, hogy láthasson s tudhasson abból valamit hazájának szolgálatáért. Én nem hízlek, édes nemzetem tenéked, hogy hazugsággal dicsérjelek, hanem én megmondom magának fogyatkozásaidat, hogy megismerve magadat, vedd ki ezt a mocskot lelkedből. Noha az mi magunk népét, amint mostan vagyunk, jól leabrázoltam, mégis ha kérdés, micsoda nemzetet akarok oltalmamra, azt mondom: a magyart kívánom. Miért? azért mert ez a legalkalmasabb; legerősebb, leggyorsabb és ha akarja, legvitézebb nemzetiség.*

Kossuth 1848. július 11-én a haderő megajánlása ügyében mondott híres beszédének felépítése, bizonyításának egész menete Zrínyire emlékeztet. *„Mi magyarok ne tegyünk fundamentumot senki vitézségében, hanem míg Isten ép kezét lábat adott kinek-kinek, azon erőlködjék, hogy az idegnek ne legyenek szükségesegek, mert bizonyára az mi sebünk senkinek úgy nem fáj, mint nekünk, senki nem éri úgy nyavalyánkat, mint mi.”*

Jókai Új földesurában Anderschmidt lovag részben nem Zrínyi gondolatának megtestesítése-e? *„A magyar nemzet Magyarországgal egyenlő természetet visel: valaki idegen jön belé, vagy nem tud, vagy nincs szerencséje az operáláshoz.”*

Katona Bánk-ban-jának egyik fő gondolatát, az idegen befolyás veszedelmét látjuk már Zrínyi-nél: *„Jóllehet a magyar is sokszor rosszul cselekedett, mindazáltal a derekas veszedelmek az idegenektől estek.”*

De megszólal benne már a kuruckor jellemző osztrágyülete is. *„Dicsérném a németeket is, de nem a mi szomszédainkat Styriából, Austriából, hanem az Imperiumbelieket, akik ama régi jó nemzetűtől még nem degeneráltak.”*

Megbecsüli a magyar parasztot, meglátja katonás erejét. *„Könnyen megismeri, akinek ezze vagyoni, az ábrázlatjáról, a természetéről, a viadmságarul az olyat, aki jó. Ez jobb amaz eltunyult nemesnél és jobb amaz udvarokban nyalakodó részeskedő katonánál.”*

Magyar temperamentum lüktet e szavaiban: *„Erő ellen erő kell és ha nem is számmal, de vitézséggel meg kell előzünk ellenségünket. Nem lehet hogy kárt ne tegyen hazánkban: ennek más remediumot nem mondok, hanem egy arcucsapásért kettőt és hármát is adni.”*

Ebben a művében fejt ki életének legfontosabb, megvalósításra a mi korunknak örökre hagyott gondolatát: az állandó magyar hadsereget magyar tisztekkel, magyar hadvezérel. Az a lelkesítő szózat pedig, amellyel a szükséges haderő megteremtésére a nemzettől áldozatot kér, mintha egyenesen hozzánk is szólna. *„Ígaz, hogy a magyar nemzet nem oly pénzes, mint egyéb más nemzetek, de találunk, ha akarjuk, mindnyájan és Istenünkért, hazánkért, feleségünkért, gyermekeinkért keressük elő ládáinkban mindnyájan. Vegyük elő valahán vagyoni, ha az oltáron is, még annyival inkább, mert az Isten nevéért akarunk vele élni. Hagyjunk békét egy sokáig a pompának s vendégségnek, a prêmes köntösnek, ezüst kapdának és más haszontalan cifraságnak.”*

Legmeglepőbb azonban korában szokottan szociális érteke. *„Legelőbb nyolcadik részét ne adnák meg pénzért a vitéznek, hanem ott deponáltatnék, mert ha mind oda adjuk is neki, mind elkölti, de ha in conservatorio (leteleben) lesz, egyháznak esztendőre, ha meggyűllekzik neki, sok szükségét érhetne be vele, azonban, ha rabod, ha betegség, ha sebek megnyomnak, volna mit elővenni.”*

Igy vajonai meg Zrínyiiben a nagyság másik kritériuma. Anepi az idő korlátait, mert ezmei nemcsak korához szóltak, frissek, elevenek még ma is. Törökével, bár részben módosulva, munka-

programja ma is a nemzetnek, hazafias és erkölcsi elvei pedig elvülhetetlenek, mert a nemzet lelkéből fakadtak, azzal történelmünk folyamán összeolvadtak és legnagyobb embereinknek lettek ihletőivé.

Ha megemlítjük még hadtudományi értekezéseit, amelyek kora elméleti és legképzettebb hadvezéreknek mutatják, ha egy pillanatast vértünk dalos természetére, amelyben megint magyaros jellege tükröződik, — szerelmi idilljeiben kora édeskes pástoralakját az enyélésben is daltias vadászalakkal cseréli fel, — ötlesten tartalmas epigrammaira s mély vallásosságában is férfias, zordon erőt himnuszára, láthatjuk fő vonásaiban lelki képet, amelyet minden magyar embernek nemzeti nagyjaink eleven pantheonjában, szívében kellene viselnie.

Babos Dezső.

H I R E K.

Lapunk mélyentisztelt olvasóinak és munkatársainak kellemes húsvéti ünnepeket kívánunk!

Kormánybiztosi hatáskör kiterjesztése. A miniszterelnök Jankovich-Bécsén Endre gróf kormánybiztos hatáskörét Győr, Komárom, Selmec és Belabánya törvén. városokra is kiterjesztette.

Főispáni segélyalap. A főispáni segélyalapra múlt kimutatásunk óta a 2471—2557. sz. nyugtákon befolyt 11.468 K. Az idej befizetés összege 109.011 K 50 f. A legutóbbi kimutatáshoz nagyobb összeggel járultak: Földbérő r.-t. Borsosgyőr 5000 K, gróf Zichy Béla Budapest 2000 K, Belák János Középbogárdpuszta 1000 K, Lengyel Testvérek Dáka, Klein Testvérek Pápa, Gyéry Richard Weim-puszta 300—300 K, Lonkai Zsigmond Östelek és Szombati József Mezőszentgyörgy 200—200 K, Spitzer Jakab Kisacsád, Gaszner József Kardosréti, Szombathelyi papnevél intézet, Hirschfeld Béla Veszprém, Klenota Ferenc Acsteszer, dr. Kiss Pál Marczalgergelyi és Világi András Kislód 100—100 K. Tauszig Manó veszprémi borkereskedő 5 pár cipőből díjmentesen adományozott a főispáni jótékonylat javára.

Tanácsok a földmívelésügyi minisztériumban. A földmívelésügyi miniszter 33 vármegye alispánját folyó hó 25-re tárgyalásra hívta Budapestre a hadseregnek hussal való ellátása érdekében. Ez alkalommal megállapították azt a kontingenst, amelyet a vármegyéknek élő marhában be kell szállítaniok. Veszprém vármegyére 1840 dbot vetettek ki. A részletekre vonatkozó miniszteri rendelet később fog megjelenni.

A Dalegyesület meletje. Fehérvárasnap, ápr. 7-én a Dalegyesület énekel a székesegyházban a tizenegyórát szentmisén. A műsor méltó az egyesület művészi híréhez s jellemzi a működési kört, amelyet eredeti hivatásához az egyházi énekesek nagy öröme hozzákapcsolt. A műsor számai: hegedűszó, *Ifjak Kara* Kármester, *Urunk megdicsőítése* című oratóriumból, Gaál István: *Fohász a békeért*, ártira Gaál Sándor, Bethoven: *Isten dicsőége*, Bartók: *Nemzeti ima*.

Hervadása liliumhullás volt. Virávasárasnap hajnalban bájos kis virág hervadt el Schmidt Károlyék családi kertjében. Jóságos, kedves leánykájuk, a szelíd *Fricike* beteggyáskájára fölött napokban át a halál árnya borongott. Melyesges szeretet, könyörgő ima, orvosok tudása viaskodott a gyilkos bajjal. A halál diadalmaskodott: Fricike szép lelkeért anygalkák jöttek, égbe viték. Kilenc éven át édes mosolya volt tavaszéletnek, napsugaras boldogsága szerető szülőknek. De az Úr is szerette, magához vitte. Hervadása liliumhullás volt. Nagyon sokan együtt zokogtak a fájdalmas szívű szülőkkel. Legyen vigasztalásuk a kesergő Szűz Anya, aki szent Fia halálát siratva ezekben a napokban állott roskadozva a Golgotán s vérző szívének sóhajai röpöködtek a legszentebb, leg tisztább töviskoszorús, halvány arca körül, mint az isteni irgalom tavaszától virágba hajtott keresztjának szirmolevelei. Ez az irgalom s az istenanya mélyesges fájdalma manapság sok-sok kesergő édesanya szívének az egyetlen balsama, vigasztalása.

A város hadikönyhája. A tanács legutóbbi ülésében kimondotta, hogy a már említett hadikönyház felállítja. A Deák-féle vendéglőt találják legalkalmasabb helynek, mert ott teljes berendezés áll rendelkezésre. Az étlap egyszerű lesz, hadd, az ebéd nem kerülhet többé két koronánál. Kívá-

natra azonban főznek kiadósabb ebédet is, ha lesznek jelentkezők. Egy hétre szóló jelentkezést is elfogadnak. Érkezni lehet a hadikönyhá helyiségeiben, de az ételt házhöz is el lehet vinni. A városi tanács megkéri a főispánt, hogy a szükséges élelmiszerek beszerzésében támogassa. Ugy gondolja ezt a város, hogy a főispán a hadikönyházat a vármegye gazdáinak jóindulatába ajánlja, a gazdák pedig a feleslegből a szükséges cikkeket maximális áron engedik át a hadikönyháknak. Ime, a városi hatóság megalkotja eme hasznos népjóléti intézményt. Most már a közönség pártolása szükséges, hogy az állandó és valóban segítő hatású legyen.

A vármegye és a katonai rekvirálás. A közel napokban közlélmzési értekezlet volt Veszprémben Jankovich-Bécsén Endre gróf kormánybiztos elnöklésével. Az értekezleten jelen volt dr. Rainprecht Antal főispán, dr. Bibó Károly alispán és sok gazda. Egyértelmű volt a gazdák vétekedése, hogy a hadügyi kormány által elrendelt katonai rekvirálás kíméletlenségétől a vármegye lakosságát óvni kell. Erre egyetlen mód a meg nélkülözhető gabonafelesleg önkéntes felajánlása. Első sorban a nagy- s az 50 holdnál nagyobb birtokot művelő kisgazdák hozzanak áldozatot. A kivettelt úgy állapították meg, hogy a főszolgabírók összehívják a gazdákat s közvetlen érintkezéssel buzdítsák őket a tavaszi vetés után megmaradt s egyéb felesleg beszolgáltatására. Azokat a gazdákat, akiknek ötven holdnál kevesebb földjük van, a községi hatóságok szólítják fel hasonló adakozásra. A pápai járásban dr. Belák Lajos főszolgabíró összehívására több száz gazda jelent meg. Ezek elhatározták, hogy kenyérmagkesztőknél 5%-át önként felajánlják. Voltak, akik 15—20%-ot is ajánlottak. Összejött e félnap alatt 23 waggon gabona, 6 waggon burgonya, 5 waggon széná, 40 q köles és 500 kg. savanyu káposzta. Ezt a lelkes áldozatkészséget bizonyára követi a másik négy járás is a maga teljesítőképessége szerint s így talán sikerül megvalósítani a kormánybiztos szándékát: a katonai rekvirálás elkerülését.

A hadbavonultak családjainak figyelmébe. A városi tanács igen helyes intézkedést tett a hadbavonultak hozzátartozóinak javára. Tanácsadó-hivatalt állított föl az elmentek részére s a tanács ingyenes. A megbízást dr. Cséle Antal v. főügyész teljesíti minden héten kedden és pénteken délután 3—5 óra közt saját lakásán, hivatalos helyiségében.

A tisztviselőcsoportból. A köztisztviselők beszerzési csoportja ezen a héten paprikát-aszaltszilvát, árpagyöngyöt és tarhonyát osztott ki tagjai között. Az aszaltszilvából ládanként hiányt állapítottak meg, ezért kilogrammjá 4 korona. — Itt említi meg, hogy a tisztviselők s tisztviselőknő ruházatát illetőleg is a közel napokban intézkedés történik. Bizony itt az ideje, hogy új ruhát lássanak.

Tanfölgyelőselégi személyi hírek. Lehoczky Béla kasztói r. k. tanítót megválasztották a kisberzsényi községi iskolához — Sumpf Irén, az orosi iskolához kirendelt áll. iskolai tanítónő a vallás- és közoktatásügyi miniszter által helyezett a jászárokszállási áll. iskolához. Helyébe Hőgye Margit okleveles tanítónő, soproni lakosi rendelte ki miniszter, az orosi iskolához. — Gyönyörű Julianna várpálatai szerzetes ovónő fizetésekiegészítő államsegélyben részesül. Egyben a miniszter a vezetése alatt álló r. k. ovodának dologi kiadásainak fedezésére 800 K-t engedélyezett.

A polgári iskolások tornagyakorlatai. Az áll. polgári fiúiskola épületét már negyedik éve a katonai tartalékház használja. Ettől az időtől fogva a tanulók semmiféle rendszeres testgyakorlatban sem részesültek. Pedig az udvarralan, rossz levegőjű ideiglenes iskolahelyiség miatt a tanulók kétszeresen rá voltának utalva a rendszeres testedző gyakorlatok végzésére. De tornatanár hiányában ki oktassa őket? Az iskola igazgatója Nagy László alezredes állomásparancsnokhoz fordult és arra kérte, hogy tegye lehetővé, hogy a polgári fiúiskola tanulói a szabadban testgyakorlatot végezzenek. Az alezredes ur kézzel, hazafias örömmel adott helyt a kérelemnek. A tanulók március 12-ike óta Kurucz Lajos hadnagy buzgó oktatása mellett gyakorlati anyerkel a rend- és szabadszaktörölökben, labdázásban, versenytánc- és ugrásban. A gyakorlatok egy-egy szabad délután a katonai gyakorlati terepen 3 órától 3-ig tart a ki- és bevonással együtt. A szűkebben a tanulók elméleti oktatásban részesülnek a legyelemtől, az

engedelmességről, a fellebbezők iránti tiszteletéről. E gyakorlatokon az iskola tanárai is felváltva jelenlennak. A zárógyakorlatok a tisztikar és iskola tanártestülete jelenlétében jún. 15-én lesznek, hogy a tanulók bemutatassák ügyességüket. A 10 legügyesebb tanuló a tisztikartól emléklévényt fog kapni. Hogy e tesztgyakorlat mily kiűnő hatással van a gyermektest fejlődésére, erősödésére, a helyes testtartásra és járásra, a mozdulatok ügyesítésére, de még a tanulók kedélyére is, azt bizonyítani sem kell. Epen azért köszönet és elismerés illeti Nagy László alezredest és buzgó munkáját Kurucz Lajos hadnagyot.

— **Cukor.** A városi hatóság beváltotta ígértét: a cukrot husvétra kiosztotta. Ez az április havi szelvényre történt ugyan, a valóság mégis az, hogy március hónapban ketszer osztottak cukrot 75 dkgos kvótával. A közelebbi cukrosztás április hónap végén lesz.

— **Sorozás.** Az 1894.—1899. évben született népfelkelésre kötelezettek április hónapban újra sorozták. A sorozás napja: Pápán ápr. 10., Papai járás: ápr. 11.—12., Devecseri járás: ápr. 15.—16., Veszprém város ápr. 18., Veszprémi járás: ápr. 19.—20., Enyingi járás: ápr. 22.—23., Zirci járás: ápr. 25.—26.—27.

— **Közygyűlések.** A városi képviselőtestület f. hó 10-én közgyűlést tart. — A „Veszprémi cserháti társaság” április hó 1-én délután 4 órakor a kör helyiségekben közgyűlést tart, melyre a kör tagjait ezúton is meghívja az elnökség.

— **A veszprémi Hitelszövetkezet közgyűlése.** A veszprémi Hitelszövetkezet március 25-én tartotta közgyűlését Perényi Antal kanonok-plebános elnöklésével. Az elnök megnyitó beszédében a pénztételek új feladatait vázolta. A pénzösszeg miatt a pénztételek üzletkörüben nem a kölcsönözlet lesz az egyedüli haszonhajtó tényező. Szükségessé válik, hogy az intézetek új haszonhajtó módokat keressenek. Hogy erre nézve a Hitelszövetkezet vezetőségének keze is szabad legyen, az alapszabályokat kellett módosítani. A közgyűlés a módosításokhoz hozzájárult. A mérleg-számla vagyontétele 946,722,75 K, 18,451,71 K nyereség egyenliti ki a teheroldalt. A betétek összege 597,992 K 35 f. — Befizetett üzletreszek értéke 257,171 K 10 f. — Tartalék 28,449 K 37 f. Osztalék 6%, vagyis a 40 koronás részes-jegy után 2 K 40 f. A szövetkezetnek 1917. dec. 31-én 2626 üzletreszes tagja volt 9896 üzletreszes-szel. A közgyűlés az igazgatóság s a felügyelő-bizottság jelentéseit tudomásul vette s a felmentvényt megadta. A megejtett tisztújítás eredménye: elnök Perényi Antal; igazgatóság: Dr. Csolnoky Ferenc, Ifjúsági János, Kálmán István, dr. Komjáthy László, Lohonyay István, Némethy Elek, Sándor János, Szanyi István, Széll István, Wolfgram János. Póttagok: Tisztartó Sándor, Mezriczky Károly, Próder Károly. Felügyelő-bizottság: Gubicza Lajos, Hollósi János, Pósa Endre. Póttagok: Biczi Károly, Gróff József.

— **Népszövetségi szervezkedő gyűlés.** A múlt napokban nagy érdeklődés mellett tartottak népszövetségi szervezkedő gyűlést a balatonszentgyörgyi kath. polgárok. A gyűlés Németh János városi plebános feljegyzései s buzgó felhívása alapján a Népszövetségi szervezet megalakítását egyhangulag kimondta. A taggyűlés megindult s már az első esetben 30 tag jelentkezett. Taggyűlési folyamatban van. Helyi igazgató lett Eissen Gábor uradalmi felügyelő. Jegyző Veress János. A gyűlés az elnöki plebános felhívására még egyhangu lelkesedéssel elhatározta, hogy Balatonszentgyörgyön templomot épít s erre a gyűlést a már meglevő alap gyarapítására azonnal megkezd. Természetesen, ilyen hangulatban a kath. sajtópártolás is meleg érdeklődés mellett nyilvánult meg.

— **Panasz.** A villatelep lakói panaszkodnak, hogy teljes sötétben kell hazajárniok esténként a Csermák-utcában, mert egyetlen lámpa sem világít. Nincs épő lámpa a komakuni emeleten sarokházától a villatelep legvégéig. A Szentkúti sarok van. Előtte lámpadűc. De lámpa nincs, pedig négy utcára világíthatna. A Csermák-utca, lepcsőszaka-szával összekötő forgalmas út a villatelep s a belváros között. Éjjel meg mulatózó civilek, katonák utvonása, amelyen a sötétség az élet és vagyonbiztonságot veszélyeztet. A villatelepek egyik előkelő lakója a villanytelephez fordult orvos-lásért. A telefon villaszabotia a hegyes izenetet, hogy hiába segítenek a bajon, mert a gyermekek a lámpákat ledobálják. A panasz vasárnap történt s péntek délig semmi intézkedés nem látszott. Az

ilyen fajta válasz városi alkalmazottól, származott legyen bármelyikétől, úgy látszik veszprémi külön-legesség. Itt a végrehajtóközeg fogalomzavarban vannak hatásköri illetékesség dolgában s azt hiszik, hogy felelősségteljes intézkedési joguk van. Remél-jük, hogy a főmérnök, vagy a polgármesteri hivatalból megkapják a kiábrándító magyarázatot. Azt is reméljük, hogy a kérdéses utca világítása rend-ben lesz. Ha felegyelmelhetlen, rossz kölykek kárt tesznek az utcai villany lámpákban, furcsa lehet nyomozni s a kihágást megtorolni. Úrunk volna, ha utcai rendezővarkor utját állhatnák az adózó polgárok jogos követelések. De a panaszte-melőkhoz is van tanácsszavunk: ne a lázhoz, hanem a fejhez forduljanak. Tapasztalatból állítjuk, hogy a jogos panasz orvoslása nem fog késni.

— **Jegyző segélye.** A kisebb jövedelmű családok közsegi jegyzők rendkívüli segélyt kapnak. A segély összege jegyzőnél 500, aljegyzőnél 320 korona. Névsorukat az alopán állítja össze.

— **A Temetkezési Egylet gyűlése.** A Veszprémi Temetkezési Egylet márc. 25-én tartotta évi gyűlését Szanyi István alelnök vezetésével. Az egyességi ügyek elintézése után tisztújítás volt. Az eddigi elnök, Sándor János, betegsége miatt tisztségeről lemondott. A közgyűlés Horváth Gyula főszolgabírósigi irodasíztet választotta elnöknek. Alelnök lett Szanyi István, jegyző Tisztartó Sándor, pénztáros Széll István.

— **Városi cipőjavító.** A városi cipőjavító-műhelyt e heten berendezték. Működését az ünnepek után kezd meg. A városi hatóság felsőbb kiutalását kérte az alispántól, hogy a műhelyben ne csak talpalást és sarokjavítást, hanem foltozást is végezhesse.

— **Közutaink.** A tavasz folyamán az összes trvhatóság és állami közutakon végzett kavics beagyazás kedvező időben eredménnyel folyt. Ezzel előreláthatólag az utaknak kocsioközlekedésre használt középső része kellő domborúttal a kavicsszemek lekötése után pedig sima felületével jól fogja szolgálni; a közúti építkezéshez a szükséges intézkedést megtette az államépítészeti hivatal. A fűzfői vasúti állomáshoz vezető út kő- és kavicsanyagának szállítást legközelebb megkezdik.

— **Háztartási cseledek új könyve.** Dr. Török Gyula rendőrkapitány hirdetményben tudatja, hogy a régebben kiállított cseledek könyvek ebben az évben érvényüket veszítik és ezek helyett új, atképpel ellátott cseledek könyveket adnak ki. Felhívja a város területén levő cseledek, hogy régi cseledek könyveikkel a rendőrségen minden szerdán és szombatokon délelőtti jelentkezzenek. Hozzanak magukkal egy látogatójegy nagyságu, kartonra fel nem ragasztott arcképet, amelynek hátulján illetégségi községi előjárósága igazolja, hogy az, kit ábrázol. A kiállításhoz hozni kell egy darab 30 filléres okmánybélyeget is, a kiállításért pedig 1 koronát kell fizetni. Egyuttal figyelmezteti a cseledek-tartókat is, hogy régi cseledek könyvvel többé senkit fölfogadni nem szabad.

— **Megnyílnak az ovodák.** A városi hatóság tudatja, hogy azok az ovodák, amelyeket katonai célokra nem foglaltak le, márc. 18-án megnyílnak. A kis gyermekek tehát járhatnak ovodába.

— **Petroleum.** A vármegye részére kiutalt petroleumból 18 mm. jutott Veszprém városának, mely mennyiséget még az ünnepek előtt szét-osztották a lakosság között.

— **Oh szép Aranyosvölgy.** Ékesség van a nevedben, szépség a környezetében. Fenyőbokros hegyhajlásaidban ibolya nyílik, gyöngyvirág mosolyog s szép zöld pázsitod virághimek tarkázzák. Tavasz nyíltával csalogatod a sétálókat, főképen a boldogságos ifjú népet, akinek szíve itt nyílik játkára, később edés szerelmére. Ugy mondjuk, hogy te vagy városunk egyik keresett kiránduló-helye. Közeledő út is vagy a szó gyakorlati értel-mében, mert gyalog is, kocsin is jutásra vezet. Forgalmi út is vagy, mert utat nyitasz a Nagy-mezőről a táborállási szántóföldekre s megrövidíted a Temetőhegy. Csapózer utját a Sédén keresztül. Azaz csak rövidítend, ha a régi gondosság állna újat a Sédén átvezető hid teljes pusztulásának. Csoodlatos nemlőrdést mutat ez a rombadott hid. Masutt becézve becézik a sétálóhelyeket. Padokat helyeznek a farsadtak számára, fásianak, új utakat nyitnak. Itt ez az egy városi útjáró volt, ez is elveszett. Irunk már róla, de hiába irunk. A város-nak nincs cementje, vasa, hogy betonhidat veressen. Ez igaz. De vajon nincs-e faja, hogy az elpusztult, elhordott gerendákat kijavítsa, pótolja? A hidon már nem lehet átjárni. A keleti vége még a földön

nyugszik rozzantán, a nyugati vége azonban egy méter magasán, csónkán végződik a levegőben. Igazán repülőhid, vagy jobban mondva „bukkenc-hid”, mert a vigyázatlan, vagy sötétben botorkáló utas bizonyára bukfacezve kerül le róla. Még jól jár, ha nem a Sédbe kerül. Ez nem nagyrítás, hanem szemlélta valóság. Nem illik, nem való kultur-város forgalmas, az Isteni is sétáhelynek teremtett vidékére. Nem tűné ezt semmiféle falusi hatóság, annál kevésbé főszolgabíró. De nálunk vagy az erre való hivatal hiányzik, vagy a gondosság. A haborúval ezt betakarni nem lehet. Megszüntetni se, mert ez régi útjáró. Ha az illetékesek hallanak az arra járók magasztalását s áldását, talán más gondolatuk támadna. Első felszólalásunknak, kérő szavunknak nem volt eredménye. Hisszük, hogy most lesz. Ez nem az újság okvetlenkedése, hanem az adófizető, városfenntartó polgárságnak jogos panasza. Sziveskedjenek figyelembe venni. Vagy ha már éppenséggel pusztulni hagyják, becsüljük meg a mulat s írják ki melléje egy fejfára:

Hogy járassunk több dűlőben:
Jó hid volt itt más időben.
Amde kapott betegséget,
A doktora egyre készt,
Mi lehetett mag a vége:
Kimult végegyengülésbe!

Szólhatnánk még egyéb városi hidakról, például a benedekéri hídról is, amelyet néhány deszkával járhatóvá lehetne tenni. De még erre várunk. Talán szűz nélkül is sor kerül rá.

— **Tánckoncert.** Híde Schlager, a müncheni klasszikus tancosnő sárgonyileg jelentette, hogy Veszprémbe hirdetett és elhalasztott eseményt apr. 5-én, pénteken este 8 órai kezdettel megtartja a városi színházban. A tánckoncert e hó 8-ára volt hirdetve, azonban a zongoraművész betegsége miatt nem lehetett a koncertet megtartani. Az érdekes és minden tekintetben elsőrendű tánckoncert jegyei kaphatók Fodor-féle könyvkereskedésben.

— **Nyári időszámítás.** Az idei nyári időszámítás április 15-én kezdődik. Ugy halljuk, hogy ugyanakkor az éjeli zárórát is meghosszabbítják 12 óráig.

— **A vármegyei egészségügyi állapotok.** Vadnay Szilárd dr. a közigazgatási bizottság előtt folyó havi jelentésében a vármegyei egészségügyi állapotokat elég kedvezőnek találta. A megbetegedettek száma kevesbedett, a fertőző betegségek száma is csökkent. Helyi fertőző betegségek is csak szórányosan fordultak elő. Így hasihasnyálmáz 3, kanyaró 11, diftériusz 20, vörheny 9, tüdő-gümőkór 7 esetben. Február hónapban 4 köz- és önvészélyes örlített szállítottak az országos elme-gyógyintézetbe. A vármegye nagyon érzi az orvosok hiányát. Azért is feltérjesztést intéztek a belügyminiszterhez, hogy szigorító, illetve felsőbb tanfolyamot hallgató orvosnövéndéket küldjön ki legalább a mezőkomáromi körorvosi állásra. Az ott levő nagykiterjedésű uradalmakba kihelyezett igen számos hadifoglalt egészségügyi állapotának fel-ügyelete egész embert kíván.

— **Vadorzók rémtette.** Takács József uradalmi főintéző és Bognár Ferenc ispán f. hó 24-én reggel tisztiszékre indultak Nagyrecsére. Midőn Petend-pusztát elhagyták, két vadorzóval találkoztak. Visszahajtottak a pusztára fegyverekért s így üldözöbe vették a vadorzókat. Hamarosan oly közel kerültek egymáshoz, hogy már kezüt-sára került a dolog, ami közben Takács József főintéző az egyiket puskájával ledölte, de vesztére, mert a másik vadorzó a főintézőt egész közelről fejbőlötte. A főintéző azonnal meghalt. Bognár ispán ezt látva eldobta puskáját, menekülni akart, de a vadorzók egy lövéssel őt is leterítették és rövid kiűlődés után őt a helyszínen meghalt. Az áldozatok holttetését 26-án reggel szentelték be Nagy Virgil miháldi és Bőze Jenő nagyrécsei plebánosok. Takács Józsefet Nagykiszáns, Bognár Ferencet pedig Böbönnyen fogják örök nyugalomra helyezni. A gyilkosoknak a csendőrség már nyom-mában van.

— **Katonaszökevény halála.** Egy több-szörösen megsérült cigany katonát kísérték a kaszárnyába. Ugyan akkor egy század vonult be a kapun. A szökevény a csoportba ferközött s a tömegből az alsóvárosi temető felé iramodott. A két kísérő őt utána futott s mert hosszabb hajtsa után elérni nem tudták, a csendőrkaszárnya közelében az egyik őt utána lött s a szökevényi szíven találta.

— **Butoroladás.** Egy víztorozó butor, több villanycsillár, villamoscsengővel együtt eladó. Fel-villagosítás Márton Gyula bábornál szereshető.

— **Közigazgatási állapotok Veszprém-megyében.** Az általánosa mezőgazdasági helyzet eddig kielégítő. Az őszi vetések jól kitélelték, a tavasziak vetését pedig február hó végén el lehetett kezdeni s jól kifagyott porhanyó földbe került a mag. A földművelésügyi miniszter kiállításba helyezte, hogy löher- és takarmányrépamagot ad a gazdák részére. A minisztérium ugyancsak mindent el fog követni, hogy a mezőgazdasági gépezetek és kovácsok feleljenek. A takarmányhiány pótlására 200 mm. szárított répaszeletet bocsátott a földművelésügyi miniszter a vármegye rendelkezésére. Az állatok fokozatosan emelkedők.

— **Tüzifa.** A tanács megengedte, hogy a városi erdő egyes bokros helyeit szegény emberek irthassák s a hulladékaikat összeszedhessék. Igazolványmint a gazdasági hivatalban adnak itt említtük meg, hogy a tanács a tűzifa elszállítását követeli azoktól, akik városi fát vásároltak. Ha a fa nyolc napon túl is az erdőn marad, a hatóság olyanoknak adja el, akik jobban rászorultak, tehát el is vitetik.

— **Vetőburgonya.** A városnak újabb burgonya küldeményt helyeztek kiállításba. A hatóság vetőmagoknak szánta szegényebb háztartások részére. Jelentkezni lehet a gazdasági hivatalnál, de az eredmény a központi ígérget bevételeitől függ.

— **Országos adatgyűjtés.** A kormány a közlelmzés biztosítása céljából elrendelte az országos **adatgyűjtést.** A rendelet értelmében április 16. és 20. között össze kell írni a polgári népességet s ugyanakkor a szarvasmarha-, ló-, sertés- és juhállományt is. Föl kell venni április végéig a vetésterületet is. Az összeírás kiterjed még a

község területén levő gőzcséplőgépekre vagy benzinnel, petróleummal, villamos vagy más motorikus erővel hajtott cséplőgépekre is. Az adatfelvételeket a községi elöljáróságok eszközlik, elsősorban a tanítottak, akik a Közelelmzés Hivatalától kapnak díjazást. Emiatt a város által tervezett összeírás elmarad. A szükséges adatokat az országos összeírásból szerzik meg.

— **Helyesebítés.** Mult számunkban azt írtuk, hogy a tisztviselők beszerzési csoportja tagjai között néhány mássa zsirt osztanak ki. Ez a híradás téves volt, mert — sajnos — csak 40 kg. zsir került kiosztásra.

— **Rekvirálják a sertéseket.** A hadsereg részére szükséges százezer darab zsirsertés biztosítása céljából tudvalevően a Közelelmzési Hivatal felszólította az állattartókat, hogy sovány sertéseiket a maximális áron fölül egy koronás prémium mellett ajánlják föl a sertésforgalmi irodának. Értesülésünk szerint így módon csak tizenkétezer darab sertést sikerült biztosítani, miért is a kormány elrendelte a sovány sertések rekvirálását is. Hogy a szükséges mennyiséget biztosíthassák, az a rendelkezés történt, hogy az ötven kiló súlyhatárt ki kíválj leszállították. Ilyenformán tehát a **negyven kilogramos soványsertéseket is rekvirálják.**

— **A hadisegélyesek érdekében.** A pápai hadisegélyvéleményező bizottság érdekes határozatot hozott. Felir a kormányhoz s kéri, hogy az elhalt, eltűnt stb. katonák családtagjai a hadisegélyt ne csak a halált vagy eltűnést követő hat hónapig, hanem mindaddig kapják, amíg a katonának nyugdíj és nevelési járuléka mérve teljesen rendezve lesz, de legalább is a háború befejezését követő hat hónapig. A feliratot a törvényhatóságoknak is megküldik.

— **Vegyvizsgáló állomás.** Veszprém vármegye, mint már megírtuk, a győri vegyvizsgáló állomás kerületébe tartozik. A kormány azonban újabb rendelkezéssel az enyingi járást Székesfehérvárhoz kapcsolta.

— **Új terms — új tervezés.** A kormány az idén jóval az aratás megkezdése előtt ki akarja adni rendeleteit. Most tárgyalozdik az összes érdekeltiségek óhajáról és véleményéről. E pillanatban még nincs elhatározva, hogy a különböző tervezetek közül melyiket fogja a kormány végrehajtani. Csak az bizonyos, hogy a tavalyi módszert többé nem alkalmazzák. Előterben az a tervezet van, hogy a cséplőgépnél lefoglalják a közlelmzés szükséges mennyiségét, a föltséget pedig bizonyos korlátokon belül szabadabb teszik. E terv mellett foglalt állást herceg **Windischgrätz** Lajos, a közlelmzési miniszter is. A cséplőgépnél lefoglalják elsősorban a hadsereg részére szükséges mennyiségeket, amelyeknek biztosítását Magyarország vállalta magára. Másodsorban következnek azoknak a mennyiségeknek lefoglalása, illetve biztosítása, amelyeknek szállítására a magyar kormány az osztrákkal szemben Ausztria polgári szükségletének ellátása végett lekötötte magát. Harmadsorban következnek azoknak a mennyiségeknek a lefoglalása, amelyek a **hatóságok által ellátandó polgári lakosok** elelmzésére szükségesek. Hogy az egyes termelőkől ezekre a célokra a termésnek milyen hányadát veszik igénybe, arra vonatkozólag már különböző számítások történtek. Valószínű, hogy a birtok nagysága szerint emelkedő arányban foglalnák le a termést, vagyis kisebb termelőkől kisebb arányban, nagyobb termelőkől nagyobb arányban vennék át a kormány a gabonát. Az átvétel a már megállapított maximális áron történne. A megmaradt, illetve le nem foglalt mennyiség bizonyos előfeltételek megtartása mellett szabadforgalom tárgya lehetne. Ez alatt nem azt kell érteni, hogy a feleslegével mindenki szabadon kereskedhet, hanem hogy bizonyos arányban és bizonyos határig lehetővé tennék, hogy egyesek a közhatalóságok útján ellátandó lakosság egész évi szükségletének biztosítása után — egész évre előre elláthassák magukat, illetve hogy a termelők az ilyen természetű eladásoknál valamivel többet kaphassanak, mint amennyire a kormány a gabonákat maximálta. E pillanatban ez a tervezet van előterben. De még nincs döntés, hogy ezt a tervezetet fogják-e megvalósítani.

— **Borkivétel Ukrajnába.** Ez a hír, ha valóban bizonyul, még jobban ugasztja a bor árát. Az ukrán kormány ugyanis elfogadta azt az ajánlatunkat, hogy cseréru gyanánt bort és borpárlatot szállíthattunk Ukrajnába. Másrészt pedig közli az értesítés, hogy bő gabonakészletekre bukkantak, úgy hogy az ukránok által megígért 10 millió métermázsa gabona elszállítható lesz.

— **Lehet hordókat hitelesíteni.** A polgármesteri hivatal jelzi, hogy a hordóhitelcsú hivatall minden hó első vasárnapját követő hétfőn működni fog. Az érdekeltek hordóikat ekkor mutassák be.

Anyakönyvi kivonat.

Születés.

Kiss Ferenc városi erdőőr és Mári Julianna leánya Erzsébet, r. kath. — Bíró Mária cseled leánya Erzsébet, r. kath. — Polgár József m. pályőr és Horvath Erzsébet fia József, r. kath. — Szabados Lajos m. raktármunkás és Kovács Karolin fia József, ref. — Nyári Anna napszámosnő fia Jenő, r. kath. — Kiss József m. vonatkező és Klein Mária leánya Erzsébet, r. kath.

Halálozás.

Zima István napszámos 77 éves, r. kath. — Gvardian Margit 4 éves, r. kath. — Venczel József fuvaros 74 éves, r. kath. — Schmidt Friderika 8 éves, r. kath. — Szöllősi Mária 13 éves, r. kath. — Özv. Tóth Józsefné Polák Katalin napszámosnő 77 éves, r. kath. — Kerner Margit 15 hónapos, r. kath. — Debreczeni Imre ácssegéd 69 éves, r. kath. — Szabó Rozália 4 éves, r. kath. — Ács János cseled 19 éves, r. kath. — Özv. Deli Jánosné Szöllősi Terézia napszámosnő 68 éves, r. kath. — Gombai Erzsébet 20 éves, r. kath.

Holt haldit halt katoná:

1917. aug. 20. Hajagos Károly kőműves a m. k. 7. honv. t. ágyúszredben 20 éves, r. kath.

Házasság.

Nagy József özv. r. k. templomszolgá és Farkas Julianna magánzó r. k. — Vári Nagy Béla özv. r. k. csizmadiaiparos és Tarcsai Mária özv. magánzó g. k. — Bagó Gyula Sándor r. k. kőművespróband és Babcsai Lida varrónő ref.

A szappan.

A franciákról a rossz nyelvek azt mondják, hogy 20 évig nevettek, 20 évig rikatták a világot. Most vagyunk ez utóbbi fázisban.

Nemrég multak el azok a centenáriumiok, melyek a lezajlott forradalom s utána következő hol a gloire-ért, hol egyéb másért vívott harcok s események emlékére a francia lapok nagy lendülettel emlegettek az utóbbi években. A kimagasló emlékek közt van az orléansi herceg orvosának híre is, ki — a forradalom első évében a szappan és üveggyártáshoz szükséges — de nagyon nélkülözött szódát gyártására adott utmutatást. És lett is szappan, üveg 1794 után.

Ma is többé-kevésbé haj van a szappannal. Békeben gyárilag készült. Csak a jó vidékiek főztek házisappant. Volt lúgkő, vagy marószóda, de ma a jó háziasszonyok is zavarba jönnek, nem juthatnak ezekhez. Pedig mikor a lelkiismeretességgel fordítva arányosan kiaknázott szappan drága hírt halljuk s úkapáink módja szerint tisztán lúggal, szappangyökérfejtéssel mosni nem tudunk, a patyolatfehéret, tisztát pedig kedveljük, igen helyénvaló volna egy ma is kivihető szappanfőzési mód.

Sok gazdasszonytan tárgyalja a szappanfőzést: mennyi zsír, lúgkő vagy marószóda ad szappant, de a gyakorlatban sokszor nem válik ki a szappan. Legtöbbször a lúgkő vagy a marószóda a hibás: megromlott. Az üstben vegyi folyamat megy végbe, de szemmel meg nem figyelhető, csak a tapasztalat vezet sikerhez.

Nem lesz érdektelen, ha a szappanfőzést kevergő masszájába nézünk, hogy mi történik ott? A kellemetlen szagú tömeg forr, háborog, tulhevítt lúg fölött szürkés anyag futni kezd, de hűnöl-lúggal készen várja mozdulását keverés közben a háziasszony s öntözéssel mutatja a siker esztétét a szappant: így főztem.

Lugoshordó szokott lenni a háznál. Ebbe készült 10 liternyi Iahamu 25 liternyi vízzel forrázva az erős lúg. 24 órai állás után leszűrhető. Ez jön az üstbe, még készületben áll 5—10 liter ebből. 2½ kgr. égetett mészt 5 liter vízzel keletve jön a lúghoz az üstbe és 5 kgr. égetett szódát (szüksé-mosószódát).

A felforralt marólúgokba kerül 2½ kgramm laggyú és 2 kgr. zsír. Lassan tűzőn forr kevergetés mellett 4—6 óráig és lassan folyik a vegyimunka.

A zsír nemcsak megolvad, hanem elbomlik és pedig savra és glicerinre. Mert a zsír vegyszert nyelven ester a 3 vegyértékű glicerin alkohol és stearin vagy zsírsav estere; a lúg dolga e frigyrt szétbontja, de úgy, hogy kiejeljenek kájon a glicerin és a sav is kárpótolva legyen. A lúg ön-

magát tépi szét. 3Na(HO) a fényt 3Na-t adja a savnak, a(HO)t juttat a glicerinnek és anyalugban eltűnik eloszlik, egyenlő fajsúlya lévén. A fémert nyert sav meg csillagva, simán a lúg fölé kerül, csak 4 dkgr. sőt veszünk a masszába 4 órai főzés után, egészen elválik a lúgtól s glicerinről. Ruhával beült hűzős fadobozban kívül, eres, márványos szappannál meredek s másnap két fácskára kötött dróttal darabokra vágható. Így keményre szárad és ez a natron szappan, jó házi szappan.

Ha valaki szép fehér szappant óhajt, tiszta zsíradékot vegyen, vagy az első főzetet sós lúggal újra főzze át. Állászó szappant ad a borszesz, vagy cukoroldat mint töltelék. Pipereszappan gyárilag készülhet sikeresen.

Mi is történik az üstben? A zsír elbomlott glicerinre és fémsóra.

A lúgba tett égetett mészt már mászlug volt Ca(HO)2 s ez a szerény szódát lámadta meg Na2 CO3, kerve tőle a CO3-t. Cserébe kapta (HO)2 s így lett a marólúg 2. Na(HO). Az üst lúgában ez disszociál a Na keresi s meg is találja a zsírsavat és pedig hármas adagban, egyesül is velük s ime a szappan.

Az erős lúgot úgy nyertük, hogy a mászlug és szódát (szüksé) vegycserével mékő és marószódává alakult.

A glicerin hová lesz? Kár érte, ha a lúggal kiöntött; pedig rendszeren ez a sorsa. Polgári s katonai hasznát láthatnánk, mert vegyi uton leválasztható. — Összegezve tehát mennyi a zsír? Mennyi a mészt, a szódát, a kiválasztó konyhasó? A zsírban %-ban 11%-a glicerin; 89%-a sav, mely Natriummal szappant ad. E 89-ből 84%-a nátrium és 91.57 a savgyök. Mivel egy súly zsírhoz 3 natrium szükséges, tehát $3 \times 843 = 2529$ súlyrén natrium. Ezt pedig egy súly Na(HO) épen kérszeresen adja, mert ebben a natrium 57.5%-ban van.

Tehát 1 kgr. marószódát Na(HO) feidolgoz 2 kgr. zsirt szappanná s így egy kgr. zsirt ad 15 kgramm ideális szappant; de a valóságban még többet — 2 kgot is, sőt ha mellékanyagokkal töltik 14 kgot is aknáhat belőle az értelmes üzletember a szappan rovására.

S a zsíradék? A háznál folyton van több-kevesebb laggyú, hasznavehetetlen zsír, gyertyadarab, csont; ezek fedett edényben (hogy a dongók ellen véde legyen) hűvös helyen hosszú helyen elállnak, míg a háztartásban szappan formában értékesé válnak. Husos, szennyes zsíradék sovány szappant ad sok töltelékkel. A szappan a stearin, palmitin, zsírsav, glicerin esterből leválasztott fémsóra; a háziasszony blázkesége.

(Nagyvárszóny.)

Németh Odbor.

Állategészségügy.

A napokban két fontos miniszteri rendelet jelent meg; mindkettő az állomány megvédését illetve a gazdák anyagi érdekét van hivatva megvédeni.

Az egyik a rühkórnak gyógyításával foglalkozik. Ugyanis a rühösség a lovak között az ország egész területén oly nagy mértékben terjed, hogy most már nemcsak az egész loállomány, hanem az emberek egészségét is komolyan veszélyezteti. A betegséget kétségtelenül nagy mértékben terjesztik a polgári lakosságnak eladott katonalovak, de a betegség nagy mérvű terjedésének mégis az a legfőbb oka, hogy az állatbirtokosok nem helyeznek súlyt a rühös lovak gyógyítására, nemcsak a még állatjaik megbetegedését sem jelentik be s így igen gyakran rühkórban szenvedő lovaikkal a szabad forgalomban fertőzik az egészséges lovakat. Igaz, ugyan, hogy a gyógykezelést némileg korlátozza a rendesen alkalmazásba vett gyógyszer hiánya, ezen bajon kíván az említett miniszteri rendelet segíteni, amiképpen kiállításba helyezi, hogy minden vármegyének a bejelentett szükséglethez képest u. n. nyersolajat fog rendelkezésre bocsátani, mert a háború alatt ezen szer bizonyult alkalmasnak, de nemcsak, hogy jól bevált, hanem aránylag olcsó is, ami pedig lényeges előny akkor, amiképpen nagyobb mennyiségű gyógyszerrel van szó.

Ez uton hívom fel tehát, a lótarló gazdák figyelmét ezen betegségre s kötelességemnek tartom őket figyelmeztetni, hogy loállományukban észlelt bőrbetegséget azonnal jelentsek be az előjárásnak, hogy ezután gondoskodás történjen a beteg állatok hivatalos uton való megvizsgálásáról, ami tehát a tulajdonosnak kiadást nem okoz. Tartásuk a gazdák kötelességüknek, hogy ezen betegség fellépése alkalmából előírt hatósági rendelkezéseket pontosan tartsák be, ezzel önmaguknak s embertársainak is csak hasznára lehetnek és elkerülik a törvény megtörő intézkedését is.

A másik rendelet a gümőkór irásáról szól. Ugyanis a szarvasmarha állományban általában elterjedt gümőkór gyérítésére, de teljes kiirtására a mostani idő kiválóan alkalmas, mert az ezen betegség miatt kiselejtezett állatokat kedvező feltételek mellett lehet húsra értékesíteni.

Ezen okból elsősorban szükséges, hogy a gazda a gümőkór szempontjából kifogásolt egyedeket távolítsa el állományából s ha ezt rendszeresen teszi úgy a mostani viszonyok mellett nagyobb áldozatok nélkül sikerül állományának e betegségtől megtisztítását. Azonban az ekként véghez vitt selejtezés nem alkalmas a gümőkór teljes kiirtására, hanem az említett selejtezést követni kell a *tuberkulózisnak*. A tuberkulin alkalmazása után észlelt tünetek fogják a célszerű kiindulási alapot megadni a további okosri eljárásra. Magától értődik, hogy említett eljárásnak is csak akkor van értelme, ha az állatbirtokos ezen eljárásokat következetesen tehát nemcsak egy de több éven át gyakorolja és a már tiszta állomány közé gümőkóros állatokat be nem állít; mert ezután a fertőzés újból megismétlődik. Ezen rendeletet is ajánlom a gazdaközönség s főleg a nagyobb tehenészetekkel rendelkező birtokosok figyelmébe.

Havas.

IRODALOM.

* **Pannontenger csillaga.** Váth János, lapunk kiváló munkatársa, immár ötödik könyvével lép olvasói elé. Első könyve balatoni halászműveivel tette őt népszerűvé s ez a könyve is visszatér a Balaton kedves partjaira. Egyik legszebb elbeszélését, amely lapunkban látott először napvilágot, közli benne s újra olvasva még több szépséget nyújt vele. A halászművek mélyreható áhítata ragyog elő a mese mélyéből, amely mindvégig érdekes és lebilincselő. A számos kötet másik novellája is az író java terméséből való. Megérdemli a könyv, — amelyet dr. Ördi Ferencnek, a Balatonkultusz lelkének ajánlott a szerző, — hogy minden magyar család asztalán helyet kapjon. A „Nemzedékek” irod. váll. művészi címlappal adta ki Szombathelyen. Ára 1 korona.

* **A Cél.** Társadalmi, közgazdasági, szépirodalmi és sport folyóirat. Legutóbbi száma változatos tartalommal jelent meg. Előfizetési ára egy évre 12 kor. Egyes száma ára 1 kor. Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, Üllői-ut 14. II. 4.

* Az „Élet” szépirodalmi és művészeti hetilap. (Szerkesztő Andor József) gazdag tartalom, érdekes és aktuális képek egészítik ki. A kitűnő lapot melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, I. Fehérvári-ut 15. — Előfizetési ár félévre 10 kor. Mutatványszámot készséggel küld a kiadóhivatal.

APRÓHIRDETÉSEK.

Öreg urinó mellé jólelkű, szorgalmas egyén kerestetik házvezetőnőnek. — Papp Gyuláné, Veszprém.

— Eladó „Az Osztrák-Magyar Monarchia irásiban és képből” című mű 16 diszkótketben. Cím: Márton Gyula, Hosszu-utca 33. sz.

— Elvállalok parkett lerakást, valamint régi parkett tisztítást, beeresztését és javítását. **VÖRÖS ISTVÁN**, parkettázó. Veszprém, Buhim-utca 2.

Keresek megvételre egy kétkerekű hintót löszerszámmal együtt egy üléssel. Zseleznik Ferdinánd főmester, Hajmáskér, lőtéparancsnokság.

WELLNER GYULA

készíti a fogtechnika legremekőbb specialitásait. **VESZPRÉM, Rákóczi-tér 22**
Foghuzás • Műfogak • Fogtömés

PESTI és SZEMEREY

kereskedelmi irodája (Veszprém, ^{Gizella-}utca 2.) hirdetései.

1010 □-l háztelék a Csomay-telepen eladó. Almádiban a vasut fölött remek kiállással 2 villa egy területen (szoba- és konyhafelszereléssel) bérbe kiadó; egyik 1000, a másik 1400 korona. Szőlőbirtok 6 kat. hold termő, 6 kat. hold szántó, erdő és legelő, házakkal, pincével, 130 h. hordóval, vincellérakás, présház, istálló stb. *jutányosan eladó.*

Veszprém, a Villatorban 5 szobás, konyha, előszoba, fürdőszoba s minden meliékkel felszerelt bíró új ház eladó.

20—30 méhsalád kaptárral kerestetik. Talajművelő prész.-lársasági, Veszprémi és Veszprém-megyei takarékpénztári részvények vételre kerestetnek.

Könyű, egy ló után való kétüléses nyitott kocsit megvételre kerestetik.

Jutányosan eladó egy 11-es és egy 22-es számú Ganz-henger, egy pár 38-as francia kő teljes felszereléssel, henger, sziták, felvonók és egy Pohl-féle 12 lóerős francia turbina.

1 darab 5 lóerős benzín motor, amerikai gyártmány, fekvő helyhez kötött. Ára 3000 kor.

1 garnitúra 3 lóerős benzines cséplő, egyszerű tisztító szerkezettel — bármely kisgazda maga kezelheti, beoktatva lesz — *jutányosan eladó.*

Veszünk 1 drb. 5—8 lóerős magánjáró vagy féltalib gőz- vagy más locomobilt.

Eladó 2 aratógép, német gyártmány, marokszedő- és kéveköttel.

1 kukoricaszár tépógép 800 kor.

1 cséplőszekrény, jó üzemképes, Hoffner és Schrantz-gyártmány, 45" elevátorral.

3—4 szobás családi házak vételre kerestetnek.

Használt, jó karban levő ablakok és ajtók megvételre.

Írógép és Wertheim-szekrény megvételre kerestetik.

Balatonalmádiban és Keszthelyen villák bérbe és vételre kerestetnek.

Egy jó karban levő finom hegedű eladó. Pianinó megvételre kerestetik.

Schuthleworth-locomobil 8-as, Marschall-cséplő 54" elevátorral, használt, jó karban eladó.

2 jó bicikli gummival eladó.

Villatelep legszebb helyen Almádiban eladó. Mindenféle üres, használt üvegeket (palackot) és hordókat bármilyen mennyiségben veszünk.

Új ház, mely 3 háromszobás lakás és meliékkel felszerelt, külön még 2 szoba és mosókonyhából áll, város központjában, *jutányosan eladó.*

Gárdalódonak 2 szoba, konyha, istálló, 500 □-l kerterrel ház az Almádi-utban eladó.

Veszek

árajánlattal:

füstölt szalonnát,
és sonkát, mézet,
sárgaviaszt, almát
s egyéb gyümölcsöt,
befőttet, lekvárt, vadat
SZEMEREY J.
VESZPRÉM. (Főter.)

Lipótvárosi Harisnyajavító

gyűjtőhelye Veszprém, Kádár-utca 10. sz. alatt van. Bármennyire elhasznált harisnyából új lesz, ha a szára jó. 3 pár női harisnyából 2 pár, 4 pár zokniból 2 pár lesz csinosan elkészítve úgy, hogy bármilyen kényes lábra és félcipőbe is használható.

NEMETH KÁROLY

polgári és egyenruhaszabó
a „Korona”-szálloda átellenében.

Elfogadok a szakmamba vágó mindenféle munkát, igazításokat és felvasalásokat. Viselt ruhákat becserelek és azokat kijavítva, szegényebb sor-suaknak eladom.

Valamint tanítok szabászatot és pedig polgári, katonai és papit, mindegyiket külön is, egyezség szerint.

Viszketeg

és minden-nemű bőrbaj, ugymint rüh, sömör, fekély, daganat és sebek gyógyítására a legbiztosabb és egyuttal a leggyorsabban ható háziszer a

Boróka kenőcs

Nem piszkít, teljesen szagtalan. Kis tégely 3 kor., nagy tégely 5 kor., családi tégely 9 kor. Hozzávaló **Boróka szappan** 5 kor. Készíti: **GERŐ SÁNDOR** gyógyszerész Nagykovács. Veszprém, Kádár-utca.

FÖLDES LAJOS

gyógyszertárban, Kossuth Lajos-utca.

Mauthner-féle magvak
Bakos Kálmánnál Veszprém.

Uj és használt
fegyvereket,

plasztolyokat ad és vesz,
javításokat **Szemerey János**
elfogad fegyverkereskedő, Veszprém

Ha Ön

birtokot, házat, szőlőt, vil-
lát vagy bármi ingatlant
jutányosan venni
vagy jól értékesíteni akar,

Ha Ön

bármiféle mezőgazdasági,
ipari és kereskedelmi árut
értékesíteni akar
vagy venni óhajt,

Ha Önnek

előnyös kölcsönre van
szüksége:
forduljon bizalommal

Pesti és Szemerey

törvényileg bejegyzett
kereskedelmi irodájához

Veszprémben

Gizella-tér 2. sz.

Számos előjegyzések.

Telefonszám: 148. Sörgöncim: PESTI.

ROLAND FERENC

orgona- és harmoniumkészítő
VESZPRÉMBEN
Ostromlépcső-utca 5. sz.

Elvállal teljesen új orgonák építését a
legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivi-
telig — pneumatikai rendszer szerint.
ORGONÁK átalakítását és hangolását
jutányos árbán számítom. Iskolák részére
HARMONIUMOKAT jó erős kivitelben
készítek. ZONGORÁK javítását és han-
golását úgy helyben, mint vidéken a
lehető legrövidebb idő alatt eszközölök.

Eladó ház.

Veszprémben, a Hosszu-utca
végén, az Eszterházi-utca 2.
számu ház

szabad kézből eladó.

A házon — mely három részből áll —
van 5 szoba, 2 konyha, 2 kamra, 1 pince,
1 nagy műhely, raktár, 2 felszer és 2
udvar. — Az utcafelelő lakás bolthelyi-
séggé is átalakítható. — Bővebb fel-
világosítás nyerhető az ugyanott lakó
tulajdonosnál.

Bakos Kálmán

fűszer-, csemege-, bor- és ásványviz-
kereskedő

VESZPRÉM.

Telefon 55. Sörgöny Bakos kereskedő Veszprém.

NAGY VÁLASZTÉK

hazai és különleges
Borokban, Pezsgők,
Likőrök, Cognac,
Puncs stb.

Hentesáruk, Sajtok

Friss és Délgyümölcsök,
Befőttek, Gyümölcsíz

KONZERVEK

Libamáj palnók,
Hus- és Halkonzervek

Száritott főzelékek

Főzelékkonzervek
Teasütemények
Háztartási cikkek

Vadak

Vidéki rendelések azonnal elintéztetnek!

Alapítottatott 1894-ben

Villanyerőre berendezve

Egyházmegyei Könyvnyomda

Készít a legrövidebb idő alatt és raktáron tart

KÖNYVNYOMDAL MUNKÁKAT

a legegyszerűbbtől a legfinomabb
kivittelig minden néven nevezendő

ugymint: rópiratok, füzetek, köny-
vek, folyóiratok, árjegyzékek, körle-
velek, hirdetésmények, sajtóanyagok, évi
jelentések, mérlegek, kimutatások,
gyászlapok, rovatolt táblázatok, név-
jegyek, meghívók, előjegyzési és es-
ketési tudósítók, számlák, címkek,
stb. stb., jutányos áron adom.

plébánia-hivatalok és lakók részére
szükséges mindenféle

HIVATALOS NYOMTATVÁNYT

melyek felszólás szerint fűzve vagy
bekötve szállíthatnak. Hivatalos le-
velepapírok és bérletek, okmánybori-
tékek mindenféle alakban és színben.
Egy és négyvonalas calcos vizsgála-
pok, tet-százszórtal mennyi-égekben. —
Kaphatók a legjobb minőségű fehér
írólal, egyazonlós fogalmazópapírok.

Postai megrendelések azonnal elintéztetnek

Telefon 61

Veszprém

Telefon 61